

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.⁹ za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 23.

V Ljubljani 1. decembra 1873.

Tečaj XIII.

Lenoba in nestalnost.

Gojitelja primerjamo vertniku, ki požlahnuje mlada drevesca, katera napaja rosa milosti božje, gojitelj pa je tudi zdravnik, ki odvrtačuje pa ozdravlja bolezni pri gojencih. Zdravnik preiskuje naj prej začetek ali vzrok bolezni, tako ravna tudi gojitelj, preišče naj prej vzrok bolezni, in potem išče pripravna zdravila. Zdravnik razločuje astenične in hiperstenične bolezni t. j. take, pri katerih bolezni pride iz pomankanja moči, in v take, ki prihajajo iz preobilosti moči. Takisto je pa tudi pri dušnih boleznih in na to se je treba ozirati, kedar se ozdravljajo dušne bolezni.

Razpravljati vse dušne bolezni, ter naštevati jih po imenu, bi bilo sila dolgočasno, v dušnem življenju govoriti hočemo pa le od dveh bolezni, ki si nasprotujeta, kakor astenija in hiperstenija.

Nasprotujeta si pa lenoba in nestalnost ali nestanovitnost. Lenoba v tem smislu, je nevolja do učenja, ker od otroka samo zahtevamo, da se kaj nauči t. j. da raste na učenosti in ročnosti. Kjer pa vidimo tako nevoljo, prašajmo naj prej po vzrokih! Ni vselej otrok tega kriv, večkrat kriv je tudi učenik! Ako le-ta od gojenca preveč tirja, ali kaj takega, kar presega slabe moči gojenca, potem opeša, dasiravno se je že dela lotil. Očividno je tukaj, kako se odpravlja lenoba: Otroku nalagaj le toliko, kolikor more prenašati, kjer je pa njegova moč preslaba, tam mu pa pristopi!

Prigodi se pa tudi, da je otrok len, ker se ne počuti dobro. Kjer je lenoba nasledek telesne slabosti, vendar vsak ve, kar je tam treba

storiti. Lenoba pa se pri mladih ljudeh prikaže dostikrat tačas, ko se po telesu naj bolj razvijajo in bi človek mislil, da se tudi na duhu tako razvijajo. Napačno bi bilo tačas od gojenca nenavadno več tirjati, ker prehitra rast in telesni razvoj je kolikor toliko, že bolezen; drugič pa telo, katero se hitro razvija, tako rekoč preobvlada duha. Pa to je le memogredoče; ravnotežje se naravna brez posebnega vplivanja.

Kjer pa lenoba ne prihaja iz navedenih vzrokov, takrat je pa treba strogo postopati. „Kdor ne dela, naj tudi ne je.“ To je čisto naravno, pa tudi z izreki sv. pisma poterjeno. Kedar pa nočete gojencu hrane prideržati, prepovejte mu kako veselje. Nikar se ne bojte otroka žaliti. Boleti, žaliti ga mora kazni, ako ni drugače mogoče pripeljati ga tje, da spozna svojo napačnost in se poboljša. Tisočkrat je boljše, da oče ali mati strogo postopata, kakor da bi to le pripuščala naklužji ali šoli življenja. Delati mora vsakdo, to je po božji in človeški postavi, in temu se nihče ne ubrani.

Lenobi nasproti je pa nestalnost. Ta se pa kaže, kedar otrok hiti od dela na delo. Kmalo začne eno, potem zopet drugo, tretje delo, pa nikjer ni stanovitosti. Poglavitni vzrok tega je, da otroku v mladosti dajo preveč igrač v roko, potem se razvadi, postane nestalen in to mu ostane v življenji. Ta nestalnost prihaja tudi od tega, da se otroci od mladih let uče dveh jezikov. Sedaj izrazuje otrok svoje misli v tem, sedaj v drugem jeziku, sedaj se poslužuje te, sedaj druge oblike, duh se tako privadi nestalnosti pri svojem delovanji, v življenji pa potem ni stanovitosti, niti vztrajnosti; vsakorečnost, ki ničesar ne doverši je nasledek tega.

Odpravlja pa nestalnost čverst poduk, ki zbira vse dušne moči pri otroku. Potem je treba stanovitnega, hišnega reda, delo in razvedrenje se mora strogo ločiti. Po družinah je to sicer težavno, a po odgojilnicah je pa to neogibljivo potrebno, in le od hišnega reda je najprej pričakovati zdravilo, kedar je nestalnost dospela do visoke stopnje.

Ta nestalnost se pa pri otrocih včasih sama odpravi, kedar se pri njih izbudi veselje do katerega nauka, da si namreč napravijo rastlinsko zbirko ali kaj drugega, skerben gojitelj poslužuje se tudi tega pripomočka, da vodi delavnost v pravih mejah.

Ko bi vse drugo nič ne pomagalo, bi morda kazalo pri otroku tudi to poskusiti, t. j. vnemati mu veselje do kake reči, ker nestalnost, kedar se enkrat otroka loti, je sila nevarna in spodkopujejo vsako srečo v življenji, pa tudi britke skušnje le malokedaj odpravijo to dušno bolezen.